

REDACTIA

Arad, Deal Ferenca-nicosa nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an . . . . . 20 oor.
pe 1/2 an . . . . . 10 .
pe 1/4 an . . . . . 5 .
pe 1 lună . . . . . 2 .
N-rii de Duminică pe an
4 coroane.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Manuscrisuri nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deal Ferenca-nicosa nr. 20.

INSERȚIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b. de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 508

Borșorii nerofanate nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

In jurul unei demisii.

(*) Demisia veneratului academician Dr. At. Marienescu din comitetul Asociațiunii trece peste importanța demisiilor obișnuite în comitete de felul acesta. Ea caracterizează, ori mai bine, este urmarea unui sistem care dominează nu numai la Asociație și ori-ce adunare de caracter școlar și bisericesc, dar îndeosebi în viața politică românească.

Să facem numai o apropiere între cele ce se petrec în stul comitetului Asociațiunii și între chipul cum lucra comitetul național.

Dr. Marienescu a demisionat, pentru că în comitetul Asociațiunii n'a găsit acea liniște, bunăvoință, răbdare și pricepere ce ar șede bine ca o societate literară să manifesteze față de ori-ce chestie literară. Fiind adică la ordinea zilei un proiect de regulamentare a ortografiei române, bătrânul academician a făcut un studiu serios despre articol. Voia să-l citească în ședința plenară a comitetului Asociațiunii.

Va fi un studiu conștiincios ceea ce a făcut dl. Marienescu. Cum vroiți însă D-Voastră ca un Diaconovich, care este nu numai secretar bine plătit al Asociației, ci pe lângă că e șef-redactor al „Revistei Economice”, al „Enciclopediei”, agent al unei societăți de asigurare, mai e și antreprenor al unui otel și băi, cum vroiți ca un om cu atâtea ocupațiuni, fie-care rentabilă, să stea și să asculte disertație care-l aduce cel mult — plictiseală! Ce-l interesează adică pe d-sa articolul din gramatică? Dar când a învățat d-sa gramatică românească și peste tot: unde și când a studiat d-sa limba și literatura românească? Dat-a d-sa vre-o probă că s'a ocupat cel puțin în particular cu — studii literare? Ro-

mânește n'a scris nici odată și a ajuns de mult la zenitul vieții. Ear cât pricepe și știe din literatura germană, dovedit-a cu vârf și îndesat când cu — *Berni Detre!* Chestiile literare pentru d-sa sunt simple chestii de *speculă!*

A seos „Romänische Revue” câtă vreme i-s'au servit *subvențiile* grase. Dela „Dreptatea” s'a dus când n'au mai încurs *cotisarile*. „Enciclopedia” se scoate cu grase *abonamente* și când băncile nu vor mai plăti conturile pe cari Diaconovich le prezintă pentru „Revista Economică”, fiți siguri că Diaconovich nu mai scoate un singur număr, căci focul sacru nu-l îndeamnă ea numai de dragul cauzei să *aranjeze* nici cel puțin o *loterie* — gratis.

Zicem anume „să aranjeze”, căci nici-odată d-sa nu s'a rupt cu scrisul, ci a pus pe alții să lucreze... d-sa aranjează numai! Cântând, se înțelege, colaboratori cât se poate mai ieftini... *D-sa ia în întreprindere* — tot și mai ales toate!

Are dreptate veneratul academician Marienescu: cu asemenea „secretari generali” nu poate progresa o societate literară nici poți să discuți cu ei — știință.

O scuză are însă și Diaconovich: spiritul acesta de *exploatare*, de care se conduce în ale literaturii, d sa l'a învățat dela bătrânii cari l'au practicat în ale *politice*.

Ori se putea zice că se discută serios politică pe vremea când Babeș era presidentul comitetului național? Așa se face educația politică a unui popor și așa i-se conduc destinele: printr'un comitet care se aduna *odată* — rar de două ori — pe an și în câte-va ore termina discuția asupra „situațiunii”, aducea chiar și hotăriri, pe cari nu odată *presa maghiară* le știa înainte de a le cunoaște *Românii*...

Intr'o singură vreme se făcuse îndreptare: când erau în Sibiiu și

mergeau mână în mână Dr. Rațiu frațit Brote, Dr. Bărcian, Ioan Bechnitz, N. Cristea, D. Comsa, Sept. Albini, Aurel Popovici, delegația executivă a comitetului național, cari așa zicând discutau zilnic toate chestiile și ordinea de zi precum și hotăririle ce erau de adus în comitet d'asemeni le studiau, așa zicând.

Azi însă și dacă am admite că e comitet național cel compus din acționarii „Tipografeii”, ce serioșitate mai au discuțiunile lui? Și prin ce și când s'a manifestat *efectul* discuțiunilor... Se adună simpaticul badea George din Băsești, Mihali dela Dej, Ciuta dela Bistrița și Pațita dela Belgrad și hotărâse după-cum zice „bătrînul”, adică Dr. Rațiu, ear acesta e în toate de păreriile ginereului său Coroianu...

In politică Coroianu, în literatură Diaconovich.

Asta l' semnatura situației actuale a vieții noastre publice.

Vorbim, se înțelege, de cel cu pretins caracter *oficios*... Bătrânul Rațiu s'ar supăra adică dacă cineva nu ar lua în serios *presidenția* sa, ear Diaconovich e gata să jure, mai ales acum, după-ce comitetul i-a votat încredere pentru merite și i-a respins demisia, zicem: ar fi în stare să jure, că literat mai iscusit ca d-sa nu există în țările coroanei M. Sale Francisc Iosif. După-cum și comitetul: cu o seninătate olimpică se apucase de regulamentarea bietei noastre — ortografie, după-ce patronase Enciclopedia cea cu Berni Detre și atâtea stupidități de cari s'a făcut de altfel haz destul.

Demisia d-lui Marienescu din comitetul Asociațiunii este astfel și ea o dovadă despre un *râu existent* pe care când noi l'am semnalat cel dintâi, ni-s'a reproșat că facem — *personalități*.

Et, despre septegenarul Marienescu se va zice oare tot așa?... Și va mai ține mult zăpăcialsa asta și jocul de coterii, în virtutea căruia literatura română continuă să aibă de preot pe anteprenorul Diaconovich?!

Demetriu Radu — episcopul Orăzii-mari. Sub acest titlu „Független Magyarorszag” în numărul de ieri publică cu privire la îndeplinirea scaunului episcopesc gr.-cat. din Oradea-Mare următoarele:

Înainte cu câte-va săptămâni am anunțat, că episcopul din Lugoj Demetriu Radu este luat în combinație la îndeplinirea scaunului episcopesc gr.-cat. din Oradea-mare. Acum, din isvor demn de încredere suntem formați, că în ministerul de culte au făcut toate pregătirile, ca pe Demetriu Radu să-l denumească în cel mai apropiat timp episcop al Orăzii-mari. La scaunul episcopesc din Lugoj va fi denumit Vasile Hossu canonicul din Blaj. Vestea denumirii lui Demetriu Radu de episcop al Orăzii mari, a produs și între Români pretudindeni multumire, Demetriu Radu este un bărbat escelent și patriot bun și astfel împrăjurarea că cea mai avută eparhie română va ajunge în mâinile sale, apreciind după activitatea sa ca episcop în Lugoj, va mulțumi și pe Maghiari.

Urcarea plăților oficianților dela căile ferate De mai mult de un an se lucră în ministerul de comerț, pentru reorganizarea căilor ferate și îmbunătățirea plăților oficianților. Ministrul de finanțe dorește că începând din anul viitor 1903 căile ferate se funcționeze pe baza noului proiect. În noua organizare e vorba să se înființeze și 5 direcțiuni de căi ferate. Dacă va intra în viață aceasta noua organizare, se va îmbunătăți mult starea oficianților dela căile ferate. Avansarea va fi mai ușoară și salarele mai bune. Urcarea salarelor va începe deja la 1 Ianuarie 1903.

PETRU CAZACUL.

DE IOSIF POPESCU.

VI.

Aron.

(Urmare).

Mulțimea lingușitorilor indignată începă să murmure.

— „Ne arunci în față bine-facerile tale, continuă Bucium. Crezi că suntem în stare a primi bine-facerile unui tiran? Am voit să servim țării, să fim mai aproape de tine, pentru a te putea lovi mai sigur. Aruncă acestor câni, care te impresoară, fărimituri dela masa ta. Noi n'avem ocară de acoperit, nouă nu ne trebuie milă domnească. Noi știm muri, dar vom fi răsbunați.”

Curtezanii rușinați își ascundeau furia, făcând mare șgomot, cu tot respectul ce-l datoriau lui Vodă.

Aron palid de furie făcă un semn și îndată câți va soldați de gardă intrând legară mâinile celor trei acușati, cari ieșiră cu capul sus și privirea mândră.

Adunarea amuțise.

— „Acum, amicii mei”, mai zise Aron după ce se liniști. „Este timpul să-mi arătați, că-mi

sunteți fideli. Am lăsat să vi-se dea de știre, ca mâine dimineață să fiți gata de drum. Acum voi adăoga, că inimiții nostri sunt Orcheeni și Soroceni, în frunte cu pretendentul conjuraților, Ionașcu. Sunt sigur că va ajunge să vă arătați pentru-ca rebelii să fie nimiciți. Să trăiți!”

— „Să trăiești Măria-ta”, strigară curtenii și căpitanii.

— „Acum, Vornice Ureche”, sfirși Aron, „pentru a arăta poporului că eu îi doresc binele dacă mi-l dorește și el, te însărcinez cu trebile țării în lipsa mea, vei fi marele-Logofet.”

Ureche se înclină cu o față, ca și când Aron l'ar fi dat pe mâna căleului. Acest boer pățit înțelegea că favoarea lui Aron este numai o cursă.

Atunci vodă beu. Tunurile bubuiră și toate muzicile răsunară. După Aron beu Mitropolitul dintr'un pahar de argint, și pe rând toți boerii două câte două. După-ce golia păharul, fie-care se ducea de săruta mâna lui Vodă. În curând, așezându-se toți la masă și paharele începând a circula din nou, impresiunea produsă prin incidentul descris se împrăștiă și veselia domni earăși în adunare. Numai Ureche sta măhnit, cu fața palidă și privirea stinsă, ear Aron îl observa cu coada ochiului.

Intr'aceea înserase și marele Medelnicer aducând luminările le puse pe masă; toți oaspeții se sculară și se închinară cătră Aron. Acesta puse șervetul pe masă spre semn că ospetul

era terminat. Postelnicul cel mare lovi atunci pământul cu bățul său de argint, și boerii cari mai puteau sta pe picioare, se sculară, pentru a pleca, ear ceilalți, în număr destul de mare, se cheuseră destul de bine pentru a trebui să fie duși dela masă pe sus!).

Întemplerile zilei acesteia și lucrările, pe care le mai avea de împlinit, îl făcură pe Aron să renunțe pentru astăzi la cina șgomotoasă și petrecerile obișnuite peste noapte. El se așeză dar singur la cină către zece ore seara și începă a gustări fără poftă din felurile mâncări, pe care i-le punea dinainte camelierul său fidel. Aceasta fū singura persoană, pe care o suferi astăzi Vodă la masă. El ordonase ca nimeni să nu-l deranjeze, și despre toate ce se vor întempla să-i raporteze Caracal — așa se numia camelierul. — Sunt momente, în care domniul cel mai tiran simt lipsa de a avea vre-o persoană, căreia să se poată încrede fără rezervă. Caracal era una din acele ființe devotate, care nu întreabă, dacă obiectul afecțiunilor sale are greșeli sau nu, ci i-se jertfește fără rezervă cu un adevărat eroism demn de o cauză mai bună. Caracal vedea în Aron un om superior, un fel de semizeu împodobit de fantasia sa cu toate calitățile bune. Slăbiciunile lui Vodă, defectele sale, nu existau înaintea ochilor orbiți ai acestui fidel servitor.

(Va urma).

Solemnitatea desvelirii bustului lui Eminescu dela Dumbrăveni.

Duminea, a avut loc, la Dumbrăveni, desvelirea bustului marelui nostru poet Mihail Eminescu, ridicat de dl Leon Ghika, proprietarul domeniului dela Dumbrăveni și fost deputat, poet și d-sa, mult apreciat în cercurile literare franceze.

Bustul — operă a sculptorului Oscar Spähe — are o înălțime de aproape 2 m. 50 și este făcut de bronz, așezat pe un soclu de piatră. Bustul este admirabil executat ca artă, ca expresiune și perfectă asemănare. Persoane, ca și au cunoscut bine pe marele nostru poet, ne-au asigurat că este unul din busturile cele mai bine reușite a lui Eminescu.

Bustul este situat în parcul dela Dumbrăveni, — ear nu în pădure după cum s'a spus — în fața splendidului castel al proprietarului și în fața casei unde s'a născut Eminescu, pe care dl Leon Ghika a restaurat-o cu mult gust artistic.

Bustul are ca inscripție pe o parte data nașterii și morții nefericitului nostru poet: 15 Iunie 1850 — 15 Iunie 1889; ear în fața se află gravată ultima strofă din poezia: *Valurile! Gândurile!*:

„Neițelca rămâne gândul,
„Ce-ți străbate cânturile,
„Sboară vecinic, îngăduindu-
„Valurile! Gândurile!”

La această frumoasă sărbătoare artistică și unica până acum la noi în țară, a asistat o mulțime de lume din împrejurimile Dumbrăvenilor, precum și numeroase persoane din țară și din țările vecine:

Solemnitatea desvelirii bustului.

La orele 11 se începe solemnitatea într-o slujbă religioasă oficiată de preotul asile Gheorghiu din Dumbrăveni, asistat de cor.

După terminarea serviciului divin, preotul Cincinat Pavelescu a recitat o odă compusă de d-sa, în memoria lui Eminescu, a care a fost mult aplaudată.

Dl N. N. Vlaicu, prin câte-va cuvinte simțite, spune că este trimis dela țară, din Moldova de jos, unde regretul Leon Ghika, părintele nobilului adorator al lui Eminescu, a fost prefect sub guvernul lui Barbu Catargiu.

D-sa depune o coroană cu următoarea inscripție: *Gălățenii, nemuritorului poet român Eminescu.*

După aceea citește telegrama gălățenilor pe care am publicat-o în numărul precedent.

Felicită pe dl Leon Ghika pentru nobila sa inițiativă, urind ca exemplul d-sale să fie imitat.

Dl C. N. Bour citește o poezie ocazională în memoria lui Eminescu.

Dl Rădulescu delegat din partea Convorbirilor Literare, aduce elogiul lui Eminescu, care a intrupat așa de înalt gândirea românească, transportând peste granițe faima țării.

D-sa relevă faptul că acum, cu ocazia catastrofei dela Veneția, dintre toate poeziile, a lui Eminescu a fost găsită cea mai splendidă și a fost tradusă și reprodușă de multe ziare și reviste străine: d-sa încheie aducând omagiile sale d-lui Leon Ghika pentru nobila sa inițiativă.

D. Morăriu, student din Cernăuți, spune că înălțarea serbare de azi deșteaptă gândul marește Bucovinenilor, d-sa adaugă că a știut să vie la această serbare, fiind că Eminescu a studiat Bucovina, a cântat-o și imortalizat-o. Depune, în numele celor trei societăți culturale, omagiul său marelui maestru al limbii române și fermecătorul poet.

Dl Berariu, redactor la „Deșteptarea din Cernăuți, spune că comoara cugetării marelui Eminescu a tăiat brazda largă a limbii românești. Eminescu a avut în viața

soarta vermelui și după moarte geniul său va străbate secolele.

La această frumoasă moșie românească, unde la începutul secolului 19, a luptat cu bărbăție un Costache Balș, pentru păstrarea limbii și graiului strămoșesc, dl Leon Ghika, boer neaș, continuă tradiția începută.

La marginea Bucovinei, dl Leon Ghika a pus bustul marelui și neasemănatului poet român, care a cântat cu atâta că dură durere și aspirațiunile bucovinenilor prin frumoasa sa Doină.

Dl Petre Grădișteanu se urcă lângă bustul lui Eminescu și zice, cu glas tare și emoționat: dați-mi voi să mă sprijin de această statuă a marelui poet român pe care îl sărbătorim cu toții, a poetului român prin excelență, mulțumită nu numai versurilor sale, ci și inimii sale care a cuprins România întreagă, și fără să cercetez trecutul, să mă inspir dela dinsul, căci profet este poetul și dar, inspirat de dinsul, să ved înaintea-mi viitorul țării acesteia așa cum se arată ochilor mei.

Vorbesc în numele meu personal, fără nici o calitate oficială, și fără ca nimeni să fie legat prin cuvântarea mea.

Acum câți-va ani, cu ocazia desvelirii statuei lui Ștefan-cel-Mare, constatam că lipsește câte-va pietre dela coroana marelui Domn al Moldovei și grăind tot ca particular manifestam surprinderea inimii care era și este suspinul inimii întregii Români ca acele pietre scumpe să-și reia locul lor natural.

Neamul meu se trage dela Alba-Iulia, și două sentimente își impart inima mea, dragostea nemărginită ce am pentru țehța mea și dragostea ce am către țară.

Aceste două iubiri le confund într'una singură și sunt convins că Pronia Cerească mă va învrednici să sărut cununia fetții mele în Alba-Iulia.

Ceea-ce M-hai Viteazul, Domnul român d'inaintea căruia M. S. Regele a primit, 20 ani consecutiv, defnirea armatei sale, a realizat pentru o clipă, e peste puțină ca Carol I de Hohenzollern să nu îndeplinească pentru vecie. E peste puțină ca România, fi ca mândră a Romei, să nu devie falnică stâncă care să reziste tutulor competițiilor neamurilor diverse care ar tinde să se năpustească asupra orientului european.

Pentru aceasta România trebuie să stea liberă și independentă pe Carpați și aceasta va fi!

Dl Leon Ghika mulțumește dlui Petru Grădișteanu și tuturor asistenților pentru participarea lor și spune că nu și-a făcut decât datoria către nemuritorul poet care s'a născut pe această moșie și cu aceasta s'a sfârșit seria cuvântărilor.

Dl St. O. Iosif a compus cu această ocazie o odă care a fost pusă pe note de dl L. Tempea din Ardeal și care a fost executată de băieții dela ambele școale primare din Dumbrăveni, instruiți de compozitor în mod admirabil.

S'a mai cântat pentru prima-ori un marș al poetului Eminescu, o marsaleză română intitulată *La arme!* pusă în muzică de un compozitor francez, pe speșele dlui Leon Ghika și care poate va deveni marșul național al României.

Reproducem aci prima strofă din această superbă poezie:

Auzi! Departe strigă slabul,
Și asurzit către noi.
E glasul lui d-l Basarabii,
Ajunsă'n ziua de apoi.
E sora noastră cea mezină,
Gemând sub cnutul de Calmuc.
Lăgăst'n lanțuri e-a ei mână,
De streang trind o ei o duc.
Murit-au? Poate numai doarme,
S'asteaptă moartea dela c-ni.
La arme! La arme!
La arme dar Român
Frați Români! La arme!
La arme dar Români!

Cântarea acestei poezii a stârnit aplause furtunoase și nesfârșite de entusiasm.

În mijlocul unei mari animațiuni s'a sfârșit această solemnitate care va rămânea adânc întipărită în inima fie-cărui asistent; la urmă toți au fost fotografiați

Manifestările din Paris.

Notificarea decretelor ordonând închiderea școalelor congregaționale a început ieri dimineață fără a da loc la incidente, exceptând școala congregațională din strada Saint Maur unde călugărițele sunt prinso-nierile a vre-o 50 de indivizi, conduși de d-nii Girard și Jaume, foștii tovarăși ai lui Guérin și cari încearcă a transforma localul școalei într'un fort Chabrol.

Pentru a se evita violențe, poliția a decis de a opri pentru moment executarea decretului ordonând închiderea școalelor congregaționale în provincie.

Nu este până acum nici un incident serios de semnalat

„Liga Patriei” a organizat o întrunire privată spre a protesta contra măsurilor anticongregaționale luate de guvern.

D-nii Jules Lemaitre și Francois Coppee au luat cuvântul și au condamnat politica ilegală a expulsiunilor.

Această întrunire a provocat câte-va manifestațiuni fără a se produce însă incidente serioase.

Mai multe persoane au fost arestate, printre cari un preot.

Șurea dată de câte-va ziare, după care garnisoana Parisului ar fi mărită este falsă.

Călugărițele din strada St. Maur au părăsit localul școalei fără a se produce incidente.

S'a instituit un comitet cu scopul, de a se organiza un congres pentru libertatea conștiinței și pentru a se discuta măsurile ce trebuiesc luate pentru a urmări cu energie reintegrarea călugărițelor.

Eri după amiază a avut loc manifestația femeilor creștine ale Franței pe piața Concordiei.

Poliția ca măsură de precauțiune a ocupat din vreme piața Concordiei și Champs Elysées, cu puternice detașamente de agenți și de garzi călări.

Partisanii congregațiilor și anti-congregațiilor s'au adunat pe piața Concordiei; poliția însă a avut grija de a despărți ambele tabere.

Totuși câte-va încercări s'au produs și câte-va persoane au fost rănite.

La 6 ore seara manifestația se sfârșise.

Încercări s'au mai produs și în Avenue des Champs Elysées, Avenue Gabriel și în rue Royale.

Poliția a împrăștiat pe manifestații și a făcut câte-va arestări.

Din Balcani.

Situația în Balcani Un important articol de fond despre Turcia și Orient a publicat ziarul „Pester Lloyd”, criticând într'un mod foarte sever pe Turcia, care din cauza tacticet sale incorrigibile a îngrămadat ne capul ei grele prim-jut, earl fatalmente vor antrena întreagă Europa.

„Chestiunea cretană, scrie „Pester Lloyd”, nu mai există, deoarece creta a fost definitiv de Turcia, dar există o chestiune macedoneană, albaneză, armenescă, tripohtană, ear mai presus de toate o chestiune a relei stări interne.

Una din două, prin urmare este probabil să se întâmple: sau Paterile consideră marile interese, earl se referă la prot-j-rea politicet lor conservatoare, atât de importante și de grebnice, încât să le supună totalmente eventualitățile probabile, din cari ar putea proveni vre-un folo; pentru numai una sau alta din ele, și atunci unite și cu serioșitate vor interveni pe lângă Poa tã, spre a o obliga să introducă modificări radicale în sistemul său de guvernământ; sau o Putere oare-care și a basat soțotellile pe prăbușirea Turciei și dacă nu a țivează această, dar nici nu voește s'o împedecă și atunci trebuie să ne așteptăm ca într'un viitor apropiat politica Statului qio să fie

expusă la o grea încercare care din nenocire nu se va mărgini numai în Balcani”.

Cu alte cuvinte „Pester Lloyd” admite, ca în dosul bandelor bulgare, neputincioase în sine, se ascunde o Putere, care lucrează pentru nimicirea Turciei, spre a trage foloase proprii și că această nimicire ar aduce după sine o conflagrație generală în Europa. Acest articol al oficiosului din Budapesta este dovadă că în cercurile conducătoare ale Puterilor direct interesate în afacerile Orientului există convingerea, că starea actuală, care obligă pe Turcia să întreție peste puterile ei o armată de 200.000 oameni pe picior de războiu, numai în Balcani, nu e posibil să continue mult și că va trebui curând să ia un sfârșit.

Și ceea-ce dovedește că și Turcia a început să simtă primejdia iminentă, este comunicatul oficial, care spune că în urma demersurilor comune pe lângă Poartă ale Rusiei și Austriei, comisiunea instituită în acest scop, după lungi conciliabule, a hotărât luarea de măsuri administrative și judiciare pentru îmbunătășirea situației în vilаетurile Mocaetir, lanina și Salonic, și această măsură a fost aprobată printr'o iradea imperială.

Curând se va publica și textul deciziei și natura măsurilor luate. În Berlin există convingerea că Turcia a făcut acest demers, spre a preveni o intervenire comună a Rusiei și a Austro-Ungariei, pe care o prevede ca inevitabilă.

Din străinătate.

Tripla-alianță „Morning Post” și „Daily Express” publică aceeași depeșă din Viena, după care vechiul tratat al Triplei-Alianțe conținea o clausă relativă la cooperarea Austriei și a Italiei în caz de războiu între Austria și Rusia. Un corp de armată italian trebuia să treacă Austro-Ungaria și să se îndrepteze spre granița Basarabiei. Armata română trebuia să se unească la această mișcare, și puterile unite austriace, italiene și române să fie puse sub comanda supremă a regelui Carol al României.

Această clausă ar fi fost suprimată în noul tratat al Triplei-Alianțe, în urma cererei guvernului italian.

ACADEMIA ROMÂNĂ.

Concursuri pentru premii. 1902.

B. Premii pentru lucrări puse la concurs cu subiecte date.

(Urmare).

XXI. Premiul Adamachi de 5.000 lei se va decerne în sesiunea generală din anul 1907 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

Intririle curentelor străine în evoluțiunea limbii și literaturii române din secolul XIX — (Decis. 3 Aprilie 1902).

Lucrarea se va face după următorul program:

Starea culturală a țărilor la sfârșitul secolului XVIII.

Elementul slavon și elementul grecesc în limba vorbită și scrisă.

Invățământul public și privat sub influența grecească.

Manifestarea curentului francez la noi în educațiunea claselor superioare.

Văcăreștii și poezia lor. Cum se învășă limba românească? Mișcarea literară sub domnia lui Șaragea Vodă. Teatrul dela Cișmeana roșie și Domnita Ralu.

Alexandru Șătu Vodă și eforia teatrelor din țară.

Gheorghe Asachi și Gheorghe Lazăr. Școala românească și începuturile ei. Eliade-Rădulescu. Tipografiile române și cărțile bisericești și didactice. *Curierul românesc și Albina Moldovei*

Societatea filarmonică din București și I șt. Eliad. Câmpineanu, Aristia, Asachi. Începuturile teatrului român. Scriitorii și traducătorii dramaticei.

Limba oficială, limba literară și limba vorbită. Primit poezii și primele poezii.

Curierul de ambe sexe. Teatrul străin și teatrul român. L. pta pentru statornicirea progresul scenei naționale. V. Alexandri, C. N. grozzi M. Kogălniceanu. Mișcarea literară în Moldova. Scrieri și publicațiuni.

Repertoriu. Actorii. Rasclătate obținute întruirea educațiunii date tinerimii române în Franția și Germania asupra culturii naționale.

Pruncul român. Zimbrul. — Gazeta Moldovei.

Starea societății române la mijlocul veacului trecut. Limba și literatura în școlă și societate.

Sf. Sava și Academia Michailcană. Mișcarea de reînviere culturală.

Gazeta Transilvaniei, Focea pentru minte, inimă și literatură

Duelul și Borjuriștii. Influența franceză și influența germană asupra spiritelor și năvălirilor noastre sociale în acea epocă.

Teatrele (franceze, germane, italiene) Cartile didactice. Poeziile, romanele străine și influența lor asupra noastră.

Profesorii ardeleni, bătăntul și bucuriile și înfruntarea curentului germano-latin asupra culturii naționale.

Terminul prezentării manuscriselor la concurs este până la 1 Septembrie 1902

XXVI. Premiul Neuschotz, de 5000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1907 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

Istoricul căilor ferate din România și influența lor din punctul de vedere economic social și politic. — (Decis. 6 Aprilie 1902)

Lucrarea va cuprinde:

I.

1. Istoricul concesiunilor și proiectelor anterioare concesiunilor Stroussberg și Offenheim.

2. Concesiunile Stroussberg și Offenheim. Căderea lui Stroussberg, constituirea Societății de acționari care a luat conștința afacerii.

3. Organizarea căilor ferate, controlul Statului. Principiile de exploatare, rentabilitatea, serviciile ce aduceau Căile ferate dezvoltării economice a țării în timpul cât a existat Societatea acționarilor Căilor ferate.

4. Diferențele interioare și exterioare și năvălirile la care a dat loc regimul Căilor ferate. Motivele pentru care s'a luat în vedere rescumpșarea lor.

II.

5. Diferitele proiecte de rescumpșare anterioare celui adus la îndeplinire în 1879. Bazele lor, cauzele pentru care n'au isbutit. Rescumpșarea căilor ferate române. Bazele, pedecile, acțiunile juridice, conversiunile acțiunilor și obligațiilor. Transferarea scaunului social la București și dizolvarea și lichidarea Societății. Resultatele și consecințele apropiate și depărtate ale rescumpșării.

6. Căile ferate făcute de Stat până la 1882 pentru completarea rețelei. Celelalte făcute până la 1900 limit de construit. Organizarea administrației Căilor ferate de la rescumpșare (legi, regulamente, decrete și deciziuni).

7. Rescumpșarea liniei Cernavodă Constanța și lucrarea în posesiune a liniei Iași-Ițcani.

8. Costul total al Căilor ferate cu valoarea armelor intrăduși întru bugete la construirea lor și a imbușării ținelor aduse, precum și așezarea valorilor, nominale și reale, a împrumuturilor făcute în acest scop.

Notă. Partea aceasta nu se va trata numai sumar, cum e indicată anual în statisticele publicate de direcțiunea C. F. R., ci după expunerea situației tesaurului care se publică în toți anii, după rapoartele făcute la Cameră pentru bugetele căilor ferate etc.

9. Principalele rețecțiuni, lucrări de artă și constituțiunile de natură a permite o exploatare mai bună și mai intensă a liniilor.

10. Veniturile și cheltuețele Căilor ferate de la rescumpșare, arătate pe principalele categorii discutându-se chestiunea rentabilității.

III.

11. Principiile de tarifare ale căilor ferate române. Criticele aduse. Sistemele de tarife internaționale, locale, etc. Urmările lor comerciale.

12. Folosirea indirecte ale căilor ferate române din diferite puncte de vedere.

13. Efectele sociale ale căilor ferate. Diferitele școli speciale create de căile ferate. Instituțiunile patronale ale căilor ferate. Atelierele lor.

14. Considerațiuni generale, concluziuni, propuneri și perspective pentru viitor.

Terminul prezentării manuscriselor la concurs este până la 1 Septembrie 1902.

(Va urma).

NOUȚĂȚI.

ARAD, 30 Iulie n. 1902.

Avisăm pe cititorii noștri din oraș și provincie că în afaceri redacționale și administrative pot vorbi cu noi prin telefon Nr. 502. Rugăm de asement pe corespondenții și amicii noștri, ca știri mai interesante să ne comunice tot prin telefon.

Congresul presei, care s'a ținut la Berna, a decis fondarea unui muzeu al presei în Berna și s'a luat inițiativa, ca pentru dezvoltarea ziaristică și creșterea potrivită a ziaristilor să se înființeze catedre la universitate pentru ziaristi. Congresul viitor se va ține la St.-Louis. Procedându-se la constituire a fost ales dl Wilhelm Singer pentru a opta oară president al congresului. Congresul a votat în prima ședință următoarea rezoluțiune: „Congresul afirmă necesitatea înființării de tribunale speciale și naționale pentru ziaristi și a unui tribunal de onoare internațional pentru menținerea demnității în polemicile de presă și pentru apărarea intereselor morale și materiale ale ziaristilor.

Sosirea căpitanului Miron la Metz Căpitanul Miron Costin, din cavaleria română a sosit alături de seară la Metz, venind călare din București, după ce a parcurs 2200 kilometri în mai puțin de 29 zile.

Un grup de ofițeri germani au plecat spre întimpinerea căpitanului român până la Arslanquerry.

Delegațiunea era compusă din locotenentul general principele Henric XXIX de Reuss, comandantul diviziei 34; locotenentul general de Wedel, comandantul pieței Metz; generalul de Wrochen, comandantul brigadei 34 de cavalerie; toți ofițerii regimentului 9 de dragoni al cărui șef este M. Sa Regele României; precum și de o deputațiune a regimentului 3 de dragoni.

Delegațiunea a oferit o coroană de lăncier căpitanului Miron Costin care și a făcut intrarea în Metz în mijlocul unei strălucide cavalcade.

Obuzele aflate pe locul de tir. Ministrul de interne a dat circular tuturor autorităților îndrumându-le să aducă la cunoștința publicului, că cei cari află pe câmp obuze (gloanțe de tunuri), să nu se atingă de ele, ci să le lase acolo și să facă imediat înștiințare la cea mai de aproape autoritate militară, car' dacă în apropiere nu ar fi asemenea autoritate, atunci să înștiințeze la gendarmerie, ori la autoritatea civilă. Autoritățile civile, în scopul evitării nenorocirilor ce pot urma când oamenii nepricetători se ating de asemenea obuze, sunt obligate să facă imediat arătare la cea mai de aproape comandă de artilerie. Cel care află vre'un obuz și face despre aceasta înștiințarea cuvenită, capătă premiu câte 1 coroană de fi-care obuz.

Nimic nu rămâne ascuns pe vecie! În Bucovaș cu ocaziunea demolării unei case țărănești lucrătorii au aflat o cavatură cam de un metru pătrat, zidită cu cărămizi, în care erau juvele, monede de aur, service de argint, etc. Conform prețurilor făcute de organele autorității publice, obiectele aflate valorează cam 160.000 de coroane. — În timpul demolării casa era a lui George Jifovici, care o cumpărase (pentru loc) dela păstorul de vite Ilie Ovitusovici. Acesta a locuit în ea treizeci ani, fără să știe ceva despre comoara ascunsă în zidurile ei. Ei o moștenise dela mamă-sa, căreia-i rămăsese dela fratele ei Milan Manoilevici. Manoilevici prin anii 1850 era cel mai temut bandit al ținuturilor din Sirmiu și cu ocazia unei jejuiri a fost ucis. Ne-având familie, casa a rămas surorii sale. Este sigur deci, că aurăniile aflate sunt din furăturile și jafurile faimosului bandit. Acum autoritățile caută pe erezii foștilor proprietari ai obiectelor.

Canibalul și ziaristul Raportorul unui ziar din America a interviewat pe insulele Fidji pe un mănăcător de carne de om „mai civilizat“ care tocmai dejuna, un misionar rece cu ouă de crocodil, dar pentru aceea cu o inteligență nimitoare dădea deslușiri despre gustul cărnii de om:

Cea mai rea carne — zise canibalul — e cea de matroz bătrân. Aceasta e imposibil de mâncat. Vicky cel mult și nicotina îi strică gustul cu desăvârșire. De altfel carnea de om alb peste tot e rea; friptura pregătită din carne de polinez e cu mult mai bună. Stomacul meu nu mai suportă carnea albilor... (Și zicând acestea, a început să-i pipăie pe ziarist, cu ochii specialistului, privind la formele și părțile mai nobile ale corpului lui, de sigur cu gânduri rezervate, nu de tot platonice).

Și cara sunt părțile cele mai gustoase ale corpului — întrebă ziaristul.

Înainte de toate creierul, ochii și limba. Fața omului este bucată cea mai excelentă. Brațele de sus și umerii facă sunt de ceva, încolo toată e numai de cânt bună.

Ca să dovedească adevărul ziselor sale, canibalul ospital a invitat ziaristul la prânz. Acesta însă i'a mulțumit de dragoste. S'a scusat, că de astă dată n'are vreme, dar cât mai curând îl va cerceta eașăși.

Somnambul. Sâmbătă noaptea a observat poliția din Oradea mare un tiner care umbla în toalete de noapte pe coperișul caselor și în urmă s'a așezat pe un horn să odihnească. Poliția l-a somat să se deie jos și să se spană cine e și ce vrea, dar tinerul nu răspundea. Într'aceea s'a alarmat toată strada și s'a adunat multă lume la fața locului. În tinerele somnambul au recunoscut pe un teolog rom. cat., care petrecea ferile la unchiul său locuitor în acea stradă. Cu mare greu a reușit unchiul tinereului să-l trezească și să-l readucă în casă.

Falimentul băncii din Lipsca. După foarte lungă dezbateri, procesul Băncii din Lipsca, al cărei colosal faliment e cunoscut, s'a terminat prin condamnarea directorului Exner la cinci ani de detențiune și cinci ani privare de drepturile civile; directorul Genzsch la trei ani de închisoare. Amândurora li-se va ține socoteala de șapte luni de prevenție.

Președintele consiliului de supraveghiere, Dodel, e condamnat la 15000 de mări amendă, membrii aceluiași consiliu Schroeder, Mayr și Voelker, fie-care la câte 18000 mări amendă Fieberger la 8000, Voerster și Vicens fie-care la câte 5000 de mări amendă. Cheltuielile procesului cad în sarcina prevențiilor.

Scumpirea cărnii în Anglia. Din pricina trusului vânzătorilor de carne din Statele Unite și din a scăderii producerii de carne în Anglia precum și din pricina exportului de carne engleză pentru Buri prinși de asemenea pentru că s'a oprit aducerea de carne din Argentina și din pricina boală de gură și picioare — prețul cărnii s'a urcat în Londra cu 25%.

Nu se știe dacă Americanii n'au pus mâna și pe carnea Argentiniei, așa ca să poată urca și mai mult prețul; Anglia n'are vite de tăiat nici pentru trebuința de o lună a pieței Londrei! Chiar și carnea recită din Australia, care o mănâncă poporul, s'a scumpit. — Va face deci treburi compania engleză pentru export de carne dela noi în Anglia!

Cardinalul Ledochowsky. Lovit de apoplexie cardinalul Ledochowsky a murit în Roma, Mercur dimineața. Cardinalul a fost urmașul unei vechi familii nobile polone. Încă de tiner s'ajunge la Roma, unde își termină studiile și unde intră în serviciul diplomatic al Papei. În scurtă vreme s'ajunge auditor la nunciatura din Lisabona, apoi internunțiu în America sudică. Noua Grenadă, ear mai târziu Piu al IX lea, care a iubit mult pe inteligentul prelat polon devine nunciu la Bruxelles la 1865 ajunge în Polonia Prusică ca metropolit în Poznań-guezon Mitropolitul a ajuns în grația împăratului Wilhelm I. și mai ales a împărătessei Augustă, despre care s'a susținut că în secret s'a făcut catolică. Grația regelui nu a ținut mult, căci declarându-se lupta culturală în Germania, dusă până la extrem de Bismark, mitropolitul din Pozen dimpreună cu alți episcopi a fost închis și numai în 1875 a fost eliberat. Papa Piu al IX lea apreciind extraordinarele merite ale prelatului său deja în 1875 l-a numit cardinal și l-a adus la Roma. În anul 1892 a devenit

prefect al propagandei și în urmă general al jesuiților, în care calitate a dezvoltat o activitate mare de tot.

Invitare la concertul împreună cu teatru ce-l va aranja Reuniunea gr.-cat. de cântări „Concordia“ din Oravița — rom. Sâmbătă în 2 August st. n. 1902 în grădina Hotelului „Coroana ungară“ din Oravița — mont. sub conducerea dlui Ioan Bogdan, învățător. După producțiune joc. Intrarea de persoană: Loc de șezut 1 cor. Loc de stat 60 fileri. Inceputul la 8 1/2 ore seara. Blete de intrare se vind la dl A. Toc, păpucar în loc și seara la cassă.

— Invitare la producțiunea teatrală împreună cu cântări ce se va aranja de tinerimea din Agnita cu concursul unui grup de inteligenți din jur sub conducerea lui Ioan Paicu, învățător, Sâmbătă 2 August st. n. 1902. (În ziua sf. proroc „Ilie“). În sala Hotelului „Agnita“. Prețul intrării: Loc I. 1 cor. loc II. 60 fl. loc III 40 fl. galeria 20 fl. Familia 3 cor. Ofertele se vor cuita publice. Venitul spre scop filantropic.

— Tinerimea română academică din Chior și jur va aranja la August st. n. 1902. în sala ospătăriei din Somcuta-mare petrecere cu dans în cerc restrins. Prețul de intrare pentru o persoană 2 coroane. Venitul curat e destinat pentru scop filantropic. Inceputul la 8 ore seara. Suprasolviri să primească cu mulțumită. Trenul sosește de către Cărei Gilvas Sătmariu în Somcuta la 11 1/2 ore a. m. de către Ciuș Dees în Hosszufala la 3 1/2 p. m. unde vor sta trăsuri gratuite la dispoziția on. oaspeți. Pentru musică s'au angajat prima bandă din Bistrița.

Cumpărați cu încredere ghețe în Arad: la Marea Prăvălie alui Portei Vilmos de pe Piața Libertății, care ține în magazin exclusiv fabricat manufacturier și îl vinde atât de favorabil încât publicul bucuros cere-tează această prăvălie. Fie-care cumpărător poate căpăta fotografie, pentru-că și cumpărarea cea mai mică, prăvălia este oază cumpărătorului un bon de fotografie, ear când suma cumpărărilor va ajunge la 10 cor. capătă gratuit o fotografie a sa de mărime naturală, având numai pentru hârtie a plăti 3 cor.

ULTIME ȘTIRI.

Manifestanții din Paris.

Paris, 30 Iulie. Linistea domnește pretutindent. Numai un mic grup de vre o 200 de tineri au reușit să rupă cordonul de agenți și să pătrună în strada Mont martre, spre a manifesta. Poliția a reușit însă să împrăstie, fără nici un incident demn de a fi înregistrat.

Red. respons. Ioan Russu Șirianu.
Editor Aurel Popovici-Barcianu.

Insertiuni și reclame.

Intr'o bună familie română în Sibiu

se primesc școlari din provincie. Intreținere și educație bună. Limba germană și română se poate învăța perfect.
A se adresa Administrației noastre.

Stabiliment de hydrotherapie „WÄLLISCHHOF“.

Stațiunea de tren Brunn-Maria-Enzersdorf 30 minute departe de Viena.
Aranjament modern, prețuri moderate (medicul, folosirea băilor, locuință, proviziunea întregă 21—33 fl. pe săptămână, amesutat locuinței).
Cu prospecte și informațiuni detaliate stă la dispoziția on. public direcțiunea stabilimentului și medicii: 800 7—
Dr. Lazar Popovici, Dr. Marius Sturza, medic consilier, medic dirigent în Viena XV., Wällischhof p. u. Maria-Enzersdorf bei Wien.

In atențiunea proprietarilor de pământ!

„Eliberarea pământului de greunământ. Intreprindere de Credit-Hipotecar“

este titlul unui institut, ce s'a înființat cu scopul de a da ocaziune proprietarilor de pământuri, se poate ajunge la împrumuturi ieftine și pe lângă condițiunile cele mai favorabile. — Acest institut dă împrumuturi pe pământuri ori și unde. — Interesele cu amortisarea capitalului cu tot fac mai puțin ca la băncile mici numai interesele simple.

Favorul cel mai deosebit și de neprețuit este că cu încetarea din viață a debitorului, suma împrumutată se șterge de pământul hipotecat, ear' ratele plătite în amortisarea capitalului se restituiesc numai decât în bani gata.

Cu modalitatea împrumuturilor acestora, proprietarul unui pământ ajunge la bani ieftini și este sigur că ori și când ar înceta din viață pământul rămâne liber de greunământ, ear' erezii mai capătă și bani gata.

Recomandăm tuturor acelor proprietari de pământuri cari au lipsă de bani să se folosească de favorul acesta.

Pe pământuri cari sunt hipotecate la alte institute încă se dau împrumuturi, plătindu-se din suma împrumutată datoria veche la respectivul institut.

La cereri de împrumuturi se recere copia cărților funduare și foaia catastrală.

Prospecte detaliate cu informațiunile necesare se trimit la cerere, pre lângă trimiterea de mărci postale în valoare de una coroană pentru porto postal.

Cererile sunt a se adresa la:

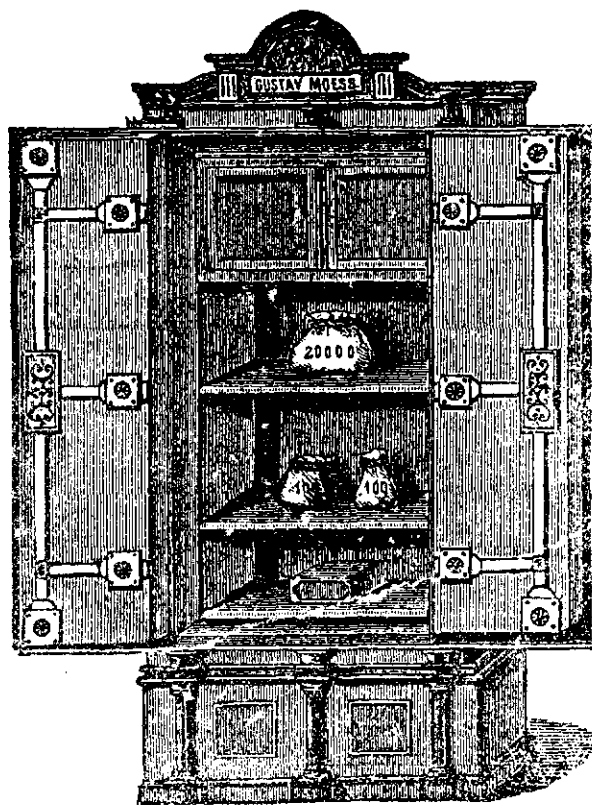
Representanța 814 1-10

Intreprindere de Credit-Hipotecar

Eliberarea pământului de greunământ

în Sibiu (N.-Szeben) strada Bruckenthal 36.

Fabrică de Casse.

Subscrisul își iau voie a face atent p. t. publicul, că în atelierul meu se constrinse

Casse de fer

obiciuite, din cel mai solid material, sigure contra focului și spargeret.

Casse-Panczer

pentru bănci, construite din cel mai veritabil oțel.

Ori-ce spargere e absolut imposibilă fie cu ori-ce instrument anume meșteșugit pentru scopul acesta.

Garantez pe deplin că în termen de 24 care aceste Casse nu se vor pute găuri.

Rog deci On. public, care are trebuință de Casse de fer, să mă onoreze cu încrederea și cu comanda saie, asigurându-și că va fi deplin satisfăcut.

— Pentru biserică și comune lăfereș Casse pe lângă solvire în rate după învoială. —

Instalare de lumină Atycelen.

— Lista prețurilor gratuit și franco. —

Correspondență în toate limbile patriei.

Cu distincă stimă

GUSTAW MOESS,

fabrică de casse

Sibiu, strada Poplăcei-mari nr. 8.

780-11

Intreprindere grandioasă în Arad.

Marea

prăvălie a lui

Porter

Vilmos

în Arad, pe piața Libertății

care prin extensiunea și mărimea sa în provincă este prima în țeara întreagă. În deosebită atențiune recomandăm cetitorilor nostri

articole de vară, de voiaj și de băi.

Prăvălia e împărțită în următoarele secțiuni:

1. Secțiunea mărfurilor pentru bărbați.
2. „ „ „ „ femei.
3. Articole pentru menaj și pentru decorarea locuințelor.

4. Cadouri ocașionale și articole de suveniruri din Arad.
5. Jucării pentru copii.

La o cumpărare în sumă de 10 coroane se acordă cumpărătorului o fotografie a sa grătit, având de solvit numai pentru rama hârtiei 3 coroane.